

Оксана Проценко

здобувач Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

**ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

У розвиненому суспільстві педагоги складають особливу соціально-професійну групу, роль і значення якої важко переоцінити. Історичний досвід розвитку педагогічної освіти не втратив своєї значущості і сьогодні. Результати історико-педагогічного аналізу підготовки вчителів можуть стати цінним надбанням для планування подальшого розвитку сучасної системи педагогічної освіти.

Накопичення досвіду в організації навчально-виховного процесу початкової школи, навчання і виховання учнів у навчальних закладах різного типу, критичний аналіз і узагальнення отриманих результатів сприяло поступовому створенню методичної, а пізніше науково-теоретичної бази початкової освіти. Кожен крок на цьому шляху був пов'язаний з усвідомленням того, чому треба навчати майбутнього вчителя, що він повинен знати і вміти, щоб виконувати завдання, які ставило суспільство перед початковою освітою.

Одним з перших, хто звернувся до розробки наукових засад навчання і виховання дітей у початковій школі на теренах вітчизняної освіти був К. Ушинський. Саме він обґрунтував ідею антропологічного підходу як основи для вирішення учителем педагогічних питань, яка і сьогодні є фундаментом педагогічної науки і практики [3, с. 236].

Його сучасники і послідовники (М. Бунаков, В. Вахтеров, М. Драгоманов, М. Пирогов, Д. Тихомиров та ін.), узагальнюючи і пропагуючи власний педагогічний досвід і досвід учителів початкових шкіл, накопичували базу найбільш продуктивних педагогічних прийомів, засобів, яку вчителі мали можливість практично використовувати і досягати високих результатів у навчанні і вихованні учнів.

Обґрунтуванню науково-теоретичних засад підготовки майбутніх учителів початкових класів до професійної діяльності значною мірою сприяли дослідження у галузі психології, зокрема, вікової і педагогічної. Так, на початку 30-х рр. XX століття Л. Виготський обґрунтував можливість і доцільність навчання, орієнтованого на розвиток дитини. Йшлося про необхідність засвоєння дитиною знань, умінь і навичок як засобу її розвитку [1, с. 156].

За радянських часів у розробці методичних засад професійно-педагогічної діяльності вчителя початкових класів брали участь П. Блонський, Т. Лубенець, А. Макаренко, А. Музиченко, В. Сухомлинський, С. Шацький та багато інших видатних педагогів [2, с. 96]. Створювані ними методики охоплюють все більшу кількість навчальних предметів, напрямів виховної роботи, стають все більш аргументованими і диференційованими. Оволодіння методиками стає одним з головних завдань підготовки вчителів початкових класів до професійної діяльності. Їм відводиться найбільш значна увага у навчальних планах і програмах підготовки майбутніх учителів у середніх і вищих педагогічних навчальних закладах. Проте ці методики мали переважно емпіричний характер і базувалися на узагальненні найкращого практичного досвіду вчителів.

Одним з перших до проблеми підготовки вчителя початкової школи, виявлення специфіки його професійної діяльності з позиції науково-теоретичних засад звернувся Н. Левітов. Він визначив і описав низку якостей, яким повинен відповідати вчитель початкових класів.

Таким чином, одним з найбільш важливих здобутків педагогічної науки стало усвідомлення того, що підготовка вчителів до професійної діяльності функціонує і розвивається як складна за своїм змістом і структурою система, яка тісно пов'язана з навколишнім соціальним середовищем і зумовлена власними внутрішніми властивостями.

Специфіка професійної діяльності вчителя початкової школи, на думку багатьох дослідників, визначається саме тим, що він першим починає навчально-виховний процес, закладає у свідомості учнів уміння і бажання вчитися, задає еталони поведінки в школі, що значною мірою впливає на успіх

навчання впродовж подальшого життя. Початок навчання у школі – це не тільки нові умови життя і діяльності дитини, але й нові контакти, відносини, обов'язки.

Професійна діяльність учителя початкової школи серед інших педагогічних професій посідає особливе місце. Її ефективність визначається не тільки обсягом освітніх завдань, які вирішуються, але й значимістю цього періоду для всього розвитку і становлення особистості дитини, її цінностей і світогляду.

Отже, сьогодні роль початкової освіти і призначення учителя початкової школи як педагога, що закладає основи для розвитку і самореалізації особистості дитини впродовж всього життя, її культурної ідентифікації, придбання і засвоєння емоційно-ціннісного досвіду, важко переоцінити. Зміна цінностей і цілей сучасної освіти, конкретизація її спрямованості на розвиток особистості в контексті певної культури призвели до значних змін у поглядах на зміст і технології початкової освіти, підготовки вчителя початкової школи до професійної діяльності. Більш детальне вивчення даної проблеми може стати наступним завданням нашого дослідження.

Список використаних джерел:

1. Выготский Л. С. Мышление и речь : Психологические исследования / Г. Н. Шелоидрова (ред.). – М. : Лабиринт, 1999. – 351 с.
2. Українська педагогіка в персоналіях : Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Кн. друга Х–XX століття / За ред. О. В. Сухомлинської. – К. : Либідь, – 2005. – 550 с.
3. Ушинський К. Д. Человек как предмет воспитания: Опыт пед. антропологии. / К. Д. Ушинський – М. : ФАИР – ПРЕСС: Гранд, 2004. – 575 с.